

Till:

li.remissvar@regeringskansliet.se

li.nationellplan@regeringskansliet.se

LI2023/03919

Remissvar Handelskammaren Mälardalen - Trafikverkets inriktningsunderlag inför infrastrukturplaneringen för perioden 2026—2037

Bakgrund

Mälardalsområdet växer och är ett område centralt för Sveriges utveckling, arbetsmarknad och internationella konkurrenskraft. Här finns ett framgångsrikt näringsliv inom en rad olika branscher som under de senaste åren genomgått stor utveckling och ställer stora krav på en fungerande infrastruktur. Handelskammaren Mälardalen verkar mitt i området som en regional och oberoende näringslivsorganisation för en fortsatt tillväxt för företagen i Örebro län, Västmanlands län samt Eskilstuna och Strängnäs kommuner. Här bor ca 750 000 människor och Handelskammaren företräder drygt 750 företag med drygt 40 000 anställda.

Regionen är särskilt stark inom tillverkande industri, men har de senaste åren parallellt sett en snabbt växande tjänstesektor. Tillväxten de kommande åren drivs av den gröna omställningen, elektrifieringen, försvarsindustrin och smarta logistiknav. Det innebär att det finns stora behov av att både kunna förflytta gods och personer. De allra största industrierna finns i anslutning till tätorterna Västerås, Örebro och Eskilstuna men merparten finns fördelade på olika håll i regionen. Möjligheten att kunna få ut sitt gods på ett tids- och kostnadseffektivt sätt är helt avgörande för konkurrenskraften. Mälardalen har förutsättningar att använda en rad olika transportslag inom ett relativt litet område.

Nedan följer Handelskammaren Mälardalens remissvar. Under en del av rubrikerna återfinns också exempel på regionala förutsättningar och prioriteringar.

Prioritering av drift och underhåll

Handelskammaren Mälardalen står bakom och tycker det är positivt att högsta prioritet i inriktningsunderlaget ges till eftersatt underhåll och framtida drift av transportsystemet. Det håller inte med dagens oförutsägbara tågförbindelser som exempel.

Däremot får inte eftersatt underhåll leda till att kritiska nyinvesteringar stoppas upp. Vi önskar ett ännu bredare systemtänk där noggranna analyser av vilka nya satsningar som är mest effektiva genomförs. Ökning av drift, underhåll och robusthet i det befintliga systemet kan inte hindra nysatsningar. En jämnvikt och noggranna övervägningar av båda är av yttersta vikt för att inte hindra den fortsatta utvecklingen av näringslivet.

Förbättrad tillgänglighet avgörande för utvecklingen

Under ett antal år tillbaka har frågan om tillgång till relevant kompetens varit ett av de allra största hindren för näringslivets tillväxt i Mälardalen. Det uppges även vara den största risken även för framtida utveckling. Orsakerna är bland annat bristfällig matchning mellan företag och utbildningsutbud, demografisk utveckling och en mycket snabbt växande teknikutveckling.

Vi anser därför att ännu större prioriteringar bör göras för åtgärder som ökar kapaciteten i transportsystem för persontrafik. Våra medlemsföretag uppger att antalet tåg och restidsförkortning är de viktigaste parametrarna. Skulle fler personer kunna transporteras mer effektivt skulle upptagningsområdet för rekrytering för företagen öka betydligt och därmed även den viktigaste faktorn för tillväxt.

Ett tydligt exempel på detta är ett nytt tågstopp på Finnslätten där mycket stora industriinvesteringar sker. Med ett välgenomtänkt trafikupplägg kan både pendlares behov uppfyllas samtidigt som kapaciteten ökas för resenärer genom hela stråket. Ett tågstopp i detta område skulle skapa förutsättningar för upp emot 40 000 nya arbetstillfällen.

Öka satsningen inom innovation och teknikutveckling

Handelskammaren Mälardalen önskar en mer tydlig prioritering inom innovation och teknikutveckling. Det nya signalsystemet för järnvägen är nödvändigt men det kommer ta lång tid att få full effekt av. Sverige har förutsättningar att genom ännu tydligare satsningar skapa ny teknik som kommer effektivisera flera typer av transportslag. Till exempel inom AI-området finns ett antal delar som kan optimera transporter.

Intermodalitet och konkurrenskraft för sjöfarten

I Mälardalen sker idag relativt liten överflyttning mellan trafikslag vilket innebär att de flesta transporter kör lång väg på lastbil. Vi står bakom de förslag som läggs fram för att öka intermodaliteten.

Specifikt gäller detta inte minst Mälaren och dess sjöfart som är kraftig underutnyttjad. Det är av högsta vikt att Södertälje sluss färdigställs enligt plan och att även Hjulstabron blir fullt finansierad. Vi tycker det är positivt att inriktningsunderlaget tar upp en förändring i farledsavgifter för att skapa maximal effekt på systemnivå. Idag är Sveriges lots- och farledsavgifter alldeles för höga vilket leder till att sjöfarten inte blir rättvist konkurrenskraftig. Avgifterna måste anpassas så att kunder kan välja servicenivå utifrån kostnader.

Vikten av att tänka ”hela stråk”

Vi saknar ett tydligare anslag i inriktningsunderlaget kring större stråk. Inte minst gäller detta Stockholm/Oslo-förbindelsen som är kraftigt eftersatt vad gäller tågtrafik och miljoner flygresor görs i stället.

I vårt område vill vi se ett helt färdigställande av Mäljarbanan till dubbelspår mellan Örebro och Stockholm. För att uppnå den potentiella restidsvinsten behöver vissa sträckor, nämligen Hovsta-Arboga och Valskog-Kolbäck, bli dubbelspåriga. En utbyggnad till dubbelspår skulle inte bara förbättra restiden utan även ha andra fördelar. Den skulle leda till en generell

kapacitetsförbättring längs Mäljarbanan, vilket skulle möjliggöra ökat tågutbud och kortare restider. Utbyggnaden skulle också öka redundansen och tillförlitligheten i tågtrafiken samt möjliggöra omdirigering av trafik vid eventuella störningar. Utbyggnad av Mäljarbanan till dubbelspår mellan Örebro och Stockholm kan göras till en relativt låg kostnad i infrastruktursammanhang.

Dessutom önskar vi fortsatt arbete kring resten av stråket. Dvs Nobelbanan och Värmlandsbanan. Flera initiativ är tagna de senaste åren och nu behöver detta följas upp. Det är också av högsta vikt att ytterligare tydliggöra möjligheterna som det nyligen utsedda TEN-T-stråket innebär.

Vi saknar också en tydligare systembild med koppling till Arlandas närhet till Mälardalen. Vi anser det av yttersta vikt att näringslivets tillgång till transporter till Arlanda förenklas. Kopplingen har stora betydelse för det internationella näringsliv som verkar i Mälardalen.

Säkrad kompetensförsörjning för uppbyggnad

Vi tycker det är bra att inriktningsunderlaget också tar upp kompetensförsörjningen inom transportinfrastrukturen. Vi önskar dock en tydligare avsändare/mottagare för denna fråga då den kommer bli allt viktigare framöver. Att ändra i utbildningsutbud och få fler unga att förstå möjligheterna inom branschen kommer bli avgörande för att lyckas.

Robusthet, totalförsvar och samverkan

I inriktningsunderlaget nämns det förändrade omvärldsläget på ett par ställen. Vi önskar en tydligare inriktning kring Natoinrådets påverkan på infrastrukturens betydelse och förmåga att stå robust i många år framöver. Vi välkomnar de arbeten och utredningar som Trafikverket genomfört med hänsyn till total- och civilförsvarsfrågor.

Med hänsyn till den strategiska betydelsen av en effektiv och tillförlitlig transportinfrastruktur för försvarsindustrins behov, blir det tydligt att bristen på adekvat tågtrafik mellan Örebro och Karlskoga också kan utgöra en potentiell svaghet för den nationella försvarskapaciteten.

I det här avseendet ser vi också vikten av att upprätthålla kvaliteten och driften av de regionala flygplatserna i området.

Ramfördelning och alternativ finansiering

Handelskammaren Mälardalen står bakom en ramfördelning på 20 % eller mer för att både kunna täcka upp underhåll och nödvändiga nyinvesteringar.

Vi stödjer även alternativa finansieringsmodeller för nybyggnation transportinfrastruktur. Dock bör principen om brukarfinansiering beaktas, vilket innebär att användarna av infrastrukturen bidrar ekonomiskt till dess underhåll och utveckling. Tillvägagångssättet säkerställer en rättvis fördelning av kostnader och främjar ansvarstagande bland de som direkt drar nytta av den förbättrade transportkapaciteten.

Övriga medskick i prioritering och samfinansiering

I inriktningsunderlaget skriver Trafikverket att det fortsatt finns oklarheter i dess roll vid kris eller krig. Många av de åtgärder som behövs göras av försvarspolitiska skäl inom infrastrukturen sammanfaller med kända utmaningar för civil infrastruktur. Vi önskar därför en tydligare beskrivning om hur de totala medlen kan användas på ett adekvat och resurseffektivt sätt för att delvis täcka upp både civilinfrastruktur samtidigt som delar försvarsmaktens behov kan säkerställas. Detsamma gäller kommande upprustning och vidare redundans i systemet. Detta ställer ökade krav på samverkan mellan myndigheter vilket vi upplever otydligt idag.

/

Oskar Axelsson, VD
Handelskammaren Mälardalen

oskar@handelskammarenmalardalen.se

0720-80 15 01